

Handläggare
Daniela Mattisson

Datum
2021-05-17
Red. ändring 2021-05-25

Diarienummer
2021-003116

Behovsutredning för tillsyn inom miljöbalken och strålskyddslagen för perioden 2022–2024

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta

att godkänna behovsutredning för tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen för perioden 2022-2024.

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens nuvarande tillsynsbehovsutredning enligt miljöbalken är ursprungligen från 2018 och en omarbetning har nu gjorts. Tillsynsbehovsutredningen beskriver hur tillsynsbehovet enligt miljöbalken och strålskyddslagen ser ut i Uppsala kommun samt vilka resurser som tillsynsmyndigheten behöver avsätta för att möta behovet. Utredningen ligger till grund för den framtida planeringen av miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet så att den kan bedrivas effektivt och ändamålsenligt samt möta omvärldens behov.

Ärendet

Enligt Miljötillsynsförordningen (2011:13) 6§ ska en operativ tillsynsmyndighet ha en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska sträcka sig över tre år och ska ses över minst en gång varje år. Nämndens nuvarande tillsynsbehovsutredning enligt miljöbalken är ursprungligen från 2018 och sträcker sig över åren 2019-2021 varför en omarbetning och uppdatering nu har skett.

Förvaltningen har i den nya behovsutredningen utgått från nämndens samlade tillsynsansvar enligt miljöbalken, förutsättningarna i Uppsala kommun samt Sveriges kommuner och regioners (SKR:s) vägledning för behovsutredningar. Även nämndens tillsynsansvar enligt strålskyddslagen har inkluderats i behovsutredningen för att ge en heltäckande bild av tillsynen inom hälsoskyddsområdet.

SKR:s vägledning utgår från tillsynsbehovet på branschnivå. Utifrån en bedömning av risken för olägenhet för människors hälsa och miljön för varje bransch har behovet av tillsynsbesök, tillsynskontakter och behovet av uppföljande tillsyn uppskattats. Riskbedömningen utgår från miljöbalkens krav och de globala hållbarhetsmålen och de nationella miljökvalitetsmålen. För

tillsynsområdet hälsoskydd har kommunfullmäktiges inriktningsmål samt miljö-och hälsoskyddsnämndens mål som berör hälsoskyddsområdet använts (nedan kallade folkhälsomål).

Behovsutredningen visar att det finns ett samlat tillsynsbehov för nämnden under perioden 2022-2024 på cirka 90 000 timmar. Dessa fördelas på styrd, behovsprioriterad, händelsestyrd och skattefinansierad tillsyn enligt SKR:s förslag på indelning. Sammanlagt har nämnden tillsyn på cirka 2 740 verksamheter och bortemot 30 000 fastigheter (hushåll).

Nämndens tillsynsbehov är relativt jämnt fördelat mellan de tre tillsynsområdena miljöskydd, hälsoskydd samt områdesskydd och små avlopp. Hur tillsynsbehovet fördelar sig mellan åren beskrivs i tabell 1, 2 och 3. Tillsynsbehovet för 2023 och 2024 är ett uppskattat tillsynsbehov utifrån befintliga tillsynsregister och omvärldsbevakning genomförd 2021. Tillsynsbehovet för de kommande åren kan komma att ändras som ett resultat av den årliga översynen av behovsutredningen.

Tabell 1: Beskrivning av samlat tillsynsbehov för nämndens olika verksamhetsområden 2022

	Behov 2022 (h) miljöskydd	Behov 2022 (h) hälsoskydd	Behov 2022 (h) områdesskydd, små avlopp
Styrd tillsyn	2804	2335	-
Behovsprioriterad tillsyn	897	2262	2972
Händelsestyrd tillsyn	1664	1023	3621
Skattefinansierad tillsyn	5250	3500	5330
Summa (timmar)	10 615	9 120	11 922

Tabell 2: Beskrivning av samlat tillsynsbehov för nämndens olika verksamhetsområden 2023

	Behov 2023 (h) miljöskydd	Behov 2023 (h) hälsoskydd	Behov 2023 (h) områdesskydd, små avlopp
Styrd tillsyn	2804	2335	-
Behovsprioriterad tillsyn	1197	2262	2972
Händelsestyrd tillsyn	1664	1023	3621
Skattefinansierad tillsyn	5250	3500	5330
Summa (timmar)	10 915	9 120	11 922

Tabell 3: Beskrivning av samlat tillsynsbehov för nämndens olika verksamhetsområden 2024

	Behov 2024 (h) miljöskydd	Behov 2024 (h) hälsoskydd	Behov 2024 (h) områdesskydd, små avlopp
Styrd tillsyn	2804	2335	-
Behovsprioriterad tillsyn	1119	2262	2972
Händelsestyrd tillsyn	1664	1023	3621
Skattefinansierad tillsyn	5080	3500	5330
Summa (timmar)	10 667	9 120	11 922

	Miljöskydd	Hälsoskydd	Områdesskydd, vatten och avlopp
Antal objekt (objekt med styrd+behovsprioriterad tillsyn 2021)	1360	1375	25 762

Ekonomiska konsekvenser

Tillsynsbehovsutredningen visar nämndens samlade tillsynsansvar enligt miljöbalken och strålskyddslagen samt utgör grunden för nämndens planering och prioritering av tillsynen i kommande verksamhetsplanering för perioden 2022-2024. Tillsynsbehovsutredningen i sig innebär inga ekonomiska konsekvenser för nämnden eller för verksamhetsutövare och invånare i kommunen.

Avgifterna för tillsyn regleras i Uppsala kommuns taxa enligt miljöbalken och strålskyddslagen. Här regleras vilka avgifter respektive verksamhetsutövare får betala för tillsyn. Riskbedömningen av varje tillsynsbransch i tillsynsbehovsutredningen ligger till grund för vilket behov av tillsyn som branschen har och därmed i förlängningen vilken avgift som varje verksamhetsutövare får betala.

Anna Nilsson
miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1: Tillsynsbehovsutredning 2022-2024 enligt miljöbalken och strålskyddslagen.

Tillsynsbehovsutredning 2022 – 2024 enligt miljöbalken och strålskyddslagen

Ett styrande dokument som Miljö- och hälsoskyddsnämnden fattade beslut om 2 juni 2021, dnr 2021-3116.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
Läsanvisning.....	3
Bakgrund.....	3
Definition av tillsyn.....	4
Syfte och mål.....	5
2. Tillsynsområden enligt miljöbalken och strålskyddslagen.....	5
Miljöskydd.....	6
Hälsoskydd.....	6
Enskilt vatten och avlopp och områdesskydd.....	7
Samhällsbyggnad och miljöövervakning.....	8
3. Tillsynsbehovsutredningens olika delar.....	8
Styrd tillsyn.....	8
Behovsprioriterad tillsyn.....	9
Händelsestyrd tillsyn.....	9
Skattefinansierad tillsyn.....	10
5. Genomförande av behovsbedömning.....	10
Metod.....	10
Utgångspunkter.....	10
Tillsynsbranscher, miljökvalitetsmål och folkhälsomål.....	10
Ärenden som inte branschindelats.....	11
Riskbedömning - viktning av tillsynsbranscher mot mål.....	11
Lokala förutsättningar i Uppsala kommun.....	12
6. Tillsynsbehovet 2022-2024.....	13
Miljöskydd.....	13
Hälsoskydd.....	15
VA och områdesskydd.....	17
Bilaga 1. Definitioner.....	18
Bilaga 2. Miljökvalitetsmål.....	19
Bilaga 3. Kommunfullmäktiges inriktningsmål och miljö-och hälsoskyddsnämndens mål som rör folkhälsa.....	21

1. Inledning

Läsanvisning

Tillsynsbehovsutredningen visar nämndens behov av tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen inom olika tillsynsområden under en treårsperiod. Några tillsynsområden redovisas tillsammans i behovsutredningen och uppdelningen följer förvaltningens organisation. Det samlade tillsynsbehovet redovisas för de tre områdena: miljöskydd, hälsoskydd samt enskilt vatten, avlopp och områdesskydd. Tillsynsområdet samhällsbyggnad och miljöövervakning särredovisas inte, utan inkluderas i tillsynsbehovet för ovanstående tre områden.

Bakgrund

Miljöbalken kräver en samlad behovsutredning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsyns- och prövningsmyndighet för Uppsala kommuns tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen. Enligt Miljötillsynsförordningen (2011:13) 6§ ska en operativ tillsynsmyndighet ha en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska sträcka sig över tre år och ses över minst en gång varje år. Tillsynsmyndigheten ska även enligt 7§ föra register över tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Utifrån behovsutredningen och registret ska tillsynsmyndigheten för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan för tillsynen enligt miljöbalken (8§). Nämnden har valt att även inkludera tillsynen enligt strålskyddslagen och har gjort en samlad behovsutredning för tillsynen enligt miljöbalken och strålskyddslagen.

Tillsynsbehovsutredningen är ett viktigt underlag till verksamhetsplanen

Tillsynsbehovsutredningen är en utredning av hur tillsynsbehovet enligt miljöbalken och strålskyddslagen ser ut i Uppsala kommun. Den beskriver hur tillsynsbehovet ser ut, hur behovet kan tillgodoses och vilka resurser som nämnden behöver avsätta för att möta behovet. Resultatet av tillsynsbehovsutredningen är en beskrivning av det årliga behovet av tillsynstid och därmed ett underlag för behovet av handläggarresurser. Utredningen ligger till grund för den framtida planeringen av miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet så att den kan bedrivas effektivt och ändamålsenligt samt möta omvärldens behov av information inom verksamhetsområdet.

Miljötillsynsförordningens krav på en tillsynsplan uppfylls genom nämndens årliga verksamhetsplan. I verksamhetsplanen beskrivs omfattning och inriktning av planerad tillsyn för varje verksamhetsår, fördelning av resurser mellan ansvarsområden och hur resurserna anpassats efter tillsynsbehovet. Tillsynsbehovsutredningen utgör således ett viktigt underlag till nämndens kommande verksamhetsplaner.

Bedömningen utgår från miljökvalitetsmålen och de globala hållbarhetsmålen

De globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 är integrerade i kommunfullmäktiges nio inriktningsmål och därmed också i kommunens miljöarbete. För att konkretisera Uppsala kommuns miljöarbete och bedöma hur olika verksamheter i kommunen påverkar miljön och människors hälsa har miljö- och hälsoskyddsnämnden valt att basera sin behovsutredning på de nationella miljökvalitetsmålen beslutade av riksdagen samt för hälsoskydd – de av Uppsala kommunfullmäktiges inriktningsmål avseende hälsoskydd och de av miljö- och hälsoskyddsnämnden tillhörande nedbrutna mål (nedan även kallat folkhälsomål).

I tillsynsansvaret ingår att avsätta tillräckliga resurser och att ha personal med tillräcklig kompetens för att arbetet ska kunna utföras. Det är också miljö- och hälsoskyddsnämnden som genom sitt tillsynsansvar, kan och ska bedöma om det finns brister i en verksamhet, följa upp dem samt ställa krav på att bristerna åtgärdas. Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppgift är både att kontrollera att gällande bestämmelser följs och att ge råd och stöd till fastighetsägare, verksamhetsutövare och invånare. Tillsynen kan bedrivas genom inspektion på plats eller digitalt, genom granskning av olika dokumentationer och genom kontakter och annan uppföljning.

Tillsynen är avgiftsfinansierad

Nämndens tillsyn av verksamheter och fastighetsägare är avgiftsfinansierad. De verksamheter som har en återkommande planerad tillsyn betalar i de flesta fall en fast årlig avgift för tillsynen. Olika verksamheter har olika tillsynsintervall beroende på tillsynsbehovet. För vissa verksamheter är tillsynsbehovet mindre och tillsyn sker med glesare intervall än årligen. Avgiften kan ändå vara årlig för att jämna ut kostnaden för verksamheten. Mycket små verksamheter eller enskilda fastighetsägare betalar i stället avgift per timme efter genomförd tillsyn.

Riksdagen har beslutat att i stort sett all myndighetsutövning inom miljöbalkens område ska betalas av verksamhetsutövarna. Avgiften ska täcka handläggningstiden för den planerade och återkommande tillsynen. I handläggningstiden ingår tillsynsbesök, skrivelser, kontakter via telefon och e-post, samråd, inläsning, databearbetning av uppgifter och liknande som krävs för att föra ärendet framåt. Tillsynen sker på olika sätt och anpassas till den enskilda verksamhetens tillsynsbehov.

Definition av tillsyn

Enligt miljöbalken innebär tillsyn att:

- säkerställa syftet med denna balk och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken
- med tillsyn avses att tillsynsmyndigheten ska
 1. på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse,
 2. underlätta för en enskild att fullgöra sina skyldigheter enligt de handlingsregler som avses i 1 genom information och liknande verksamhet, och
 3. fortlöpande bedöma om villkor för miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet som omfattas av tillstånd är tillräckliga. Lag (2020:627).

Behovsutredningen lägger fokus på dessa punkter. Det innebär att behovsutredningen gäller för den del av tillsynen som är myndighetsutövande och som rör kontroll av efterlevnaden av lagstiftningen. Det innebär också att den andra punkten i miljöbalkens definition av tillsyn, d.v.s. det som enligt miljöbalken handlar om att skapa förutsättningar för att balken ska följas, har avgränsats till rådgivning och information som har samband med myndighetsutövningen.

Tillsyn enligt strålskyddslagen innebär att regeringen får meddela föreskrifter om att den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet ska utöva tillsynen i fråga om

1. verksamheter med kosmetiska solarier som bedrivs inom kommunen, och
2. radonhalten i bostäder och lokaler som allmänheten har tillträde till inom kommunen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är även prövningsmyndighet i ärenden som gäller ansökan om tillstånd eller anmälan enligt miljöbalken och strålskyddslagen med tillhörande förordningar och föreskrifter. Nämnden hanterar också klagomål från allmänheten, remisser från andra myndigheter, beslutar om sanktioner (föreläggande och/eller förbud med eller utan vite, miljöstraffavgift, åtalsanmälan) om brister påträffas vid kontroll hos en verksamhet. I myndighetsuppdraget ingår också

att tillhandahålla information om verksamhetsområdet (serviceskyldighet) till enskilda liksom andra myndigheter, att hantera överklaganden av beslut och att vidarebefordra överklaganden till överprövande myndighet, oftast länsstyrelsen. Även dessa delar av nämndens ansvar är inkluderat i tillsynsbegreppet och i behovsutredningen.

Syfte och mål

Syftet med tillsynsbehovsutredningen är sammanfattningsvis att

- redovisa resursbehovet för nämndens tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen
- få underlag för den årliga tillsynsplaneringen

Målet med arbetet är att det ska leda till en effektiv och ändamålsenlig tillsyn som bygger på prioriteringar utifrån nämndens uppdrag, miljömålsarbetet och folkhälsomålsarbete i Uppsala kommun.

2. Tillsynsområden enligt miljöbalken och strålskyddslagen

Nämndens tillsynsansvar enligt miljöbalken och strålskyddslagen är indelat i fem huvudsakliga tillsynsområden:

1. Miljöskydd (tillsyn av miljöfarliga verksamheter),
2. Hälsoskydd (tillsyn hälsoskyddsverksamheter, inklusive strålskyddslagen)
3. Enskilt vatten och avlopp (i första hand tillsyn av små avlopp)
4. Områdesskydd (tillsyn av strandskydd och naturreservat)
5. Samhällsbyggnad och miljöövervakning (planer och program samt luftmätningar)

För att förenkla arbetet med behovsutredningen har tillsynsområdena enskilt vatten, avlopp och områdesskydd lagts samman till ett område som i det följande benämns VA och områdesskydd.

I tillsynsbehovsutredningen särredovisas inte tillsynsområdet ”Samhällsbyggnad och miljöövervakning (planer och program samt luftmätningar)” utan området ingår i övriga tillsynsområden.

Inom miljöbalksområdet finns olika provningsnivåer. A-verksamheter kräver tillstånd från mark- och miljödomstolen, B-verksamheter kräver tillstånd från länsstyrelsen (miljöprövningsdelegationen) och C-verksamheter är anmälningspliktiga till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Vissa A- och B-verksamheter är även industriutsläppsverksamheter enligt industriutsläppsdirektivet vilket innebär ett extra tillsynsbehov och därmed extra tillsynstid.

Vilken provningsnivå en verksamhet lyder under framgår i miljöprövningsförordningen. Utöver detta finns ett stort antal verksamheter som inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga, vilka kallas U-verksamheter eller UH-verksamheter (icke-anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter). Det krävs ingen registrering av dessa verksamheter vilket leder till att det totala antalet är svårt att uppskatta. Inventering och underlag från företagsregister ger ett visst underlag men ger inte en heltäckande bild. Vissa U- och UH-verksamheter har bedömts kräva återkommande tillsyn och har därför årligavgift. För definitioner av olika provningsnivåer, se bilaga 1.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden gör bedömningar utifrån miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kapitlet och 9 kapitlet ”miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd” m.m. Nämnden bedriver även tillsyn utifrån förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll m.m. Nämnden har också ansvar för tillsyn av kosmetiska

solarier och radon i bostäder enligt strålskyddslagen (2018:396), strålskyddsförordningen (2018:506) och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Miljöskydd

Tillsyn inom miljöskyddsområdet innebär kontroll av att miljöfarliga verksamheter efterlever miljöbalken, förordningar och föreskrifter som finns för att skydda miljön och människors hälsa. Naturvårdsverket är tillsynsvägledande myndighet och har gett ut flera allmänna råd och tillsynsmaterial om hur miljötillsyn ska ske.

Med miljöfarlig verksamhet avses:

1. utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten
2. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten, eller
3. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke joniserande strålning eller annat liknande.

Nämndens arbete med tillsyn av miljöfarlig verksamhet innebär tillsyn och handläggning av olika typer av ärenden inom ett flertal områden som avfall, köldmedia, fordonsservice, förorenad mark, dagvatten, energi, lantbruk, kemikalier, täkter, förbränning, kemisk industri, avloppsreningsverk, värmepumpar med flera. Nämnden utövar tillsyn på tillståndspliktiga, anmälningspliktiga och ej anmälningspliktiga verksamheter. Inom miljöskydd arbetar nämnden även med händelsestyrd tillsyn i form av klagomål och inrapporterade utsläpp samt remisser, kännedomsärenden, tillsynsprojekt och inventeringar av olika tillsynsområden.

För att lyckas minska påverkan på miljö och människors hälsa är en bra och fungerande egenkontroll viktigt. Inom tillsynen ligger därför fokus på egenkontrollen och utsläpp till mark, vatten eller luft samt hantering och användning av avfall och kemikalier.

Hälsoskydd

Tillsyn inom hälsoskyddsområdet innebär tillsyn över risk för olägenhet för människors hälsa. En störning ska inte vara ringa eller helt tillfällig.

Folkhälsomyndigheten är tillsynsvägledande myndighet och har gett ut flera allmänna råd om hälsoskyddstillsyn. Andra vägledande myndigheter för kommunerna är för yrkesmässig hygienisk verksamhet Socialstyrelsen, och för tillsynen enligt strålskyddslagen Strålsäkerhetsmyndigheten. Nämnden bedriver tillsyn över anmälningspliktiga verksamheter:

1. Där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygieniska behandlingar som innebär risk för blodsmitta på grund av användningen av skalpeller, akupunktur nålar, piercingsverktyg eller andra liknande skärande eller stickande verktyg,
2. Bassängbad för allmänheten eller som på annat sätt används av många människor,
3. Förskola, öppen förskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, specialskola, sameskola eller internationell skola, och kosmetiska solarier som yrkesmässigt upplåts till solare.

Nämnden bedriver även tillsyn över:

1. Byggnader som innehåller en eller flera bostäder och tillhörande utrymmen,

2. lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande,
3. samlingslokaler där många människor brukar samlas,
4. hotell, pensionat och liknande lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds tillfällig bostad,
5. idrottsanläggningar, campinganläggningar, badanläggningar, strandbad och andra liknande anläggningar som är upplåtna för allmänheten eller som annars utnyttjas av många människor,
6. lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling, och
7. lokaler för förvaring av djur.

Vid tillsynen är de faktorer som påverkar risken för olägenhet för människors hälsa i fokus. Det är t.ex. städning, luftkvalitet/ventilation, varmvattentemperatur (legionella), fukt och mögel, buller, hygien, risk för blodsmitta vid skärande och stickande verktyg, risk för smitta, kemikaliehantering, radon m.m. Verksamhetsutövarens egenkontroll är ofta avgörande i tillsynen.

Enskilt vatten och avlopp och områdesskydd

Tillsyn av enskilt vatten och avlopp är en del av nämndens miljö- och hälsoskyddstillsyn. Det finns ca 12 000 små avlopp i Uppsala kommun och minst 90 % har vattentoalett (WC), vilka kan innebära en risk för olägenhet för människors hälsa och för miljön. Små avlopp är en miljöfarlig verksamhet. Precis som inom hälsoskydd görs bedömningar utifrån miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kapitlet och utifrån 9 kapitlet miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd m.m.

Näringsbelastningen från små avlopp måste minska för att miljö kvalitetsmål ska klaras och miljö kvalitetsnormer ska uppnås. Havs- och vattenmyndigheten (HaV), är tillsynsvägledande myndighet och ger vägledning om hur miljö kvalitetsnormer fastställs och hur de ska beaktas vid tillsyn. HaV ger också råd hur tillsyn av små avlopp ska ske och i vilken takt.

Små avlopp är en bidragande orsak till övergödningen, men också till att vattentäkter kan förorenas. Det exakta antalet enskilda vattentäkter i kommunen är okänt men uppskattas vara liknande antalet små avlopp. Antalet enskilda avlopp och enskilda vattentäkter minskar inte i kommunen eftersom den kommunala utbyggnaden inte är mer omfattande än antalet nya hushåll på landsbygden.

Nämndens tillsyn av enskilda dricksvattentäkter är händelsestyrd, utifrån t.ex. klagomål på bristfällig vattenkvalitet. Nämnden fokuserar tillsynen på små avloppsanläggningar eftersom de är en av de vanligaste föroreningskällorna till enskilda vattentäkter. Områdesskydd (7 kap miljöbalken) består av tre delar: tillsyn av strandskyddade områden, kommunala naturreservat samt naturminnen. I Uppsala finns ett naturminne, sju kommunala naturreservat och uppskattningsvis ca 1400 fastigheter inom strandskyddat område.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden prövar tillstånd- och dispensansökningar inom naturreservat samt dispensansökningar inom strandskydd. Tillsyn av strandskydd sker oftast planerat och områdesvis med fokus på attraktivt och tillgängligt vatten i kommunen. För varje område görs en bedömning av vad som är det viktigaste att fokusera tillsynen på för att upprätthålla strandskyddets syften. Tillsyn i naturreservaten sker för närvarande främst händelsestyrt i samband med klagomål eller ansökningar.

Tillsynen inom avlopp och strandskydd riktar sig nästan uteslutande till privatpersoner. För att tillsyn av små avlopp ska kunna genomföras behövs det skattefinansiering i form av kommunbidrag för att täcka de kostnader för förberedelser inför tillsynen för till exempel inventering och information. Enligt miljöbalken ska verksamhetsutövaren belastas med en avgift som är kopplad till deras miljöfarliga verksamhet. Strandskydd är ett områdesskydd enligt kapitel 7 i miljöbalken. Tillsyn behövs för att se till att strandskyddets syften inte påverkas, det vill säga att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. De fastigheter som har avvikelser vid tillsyn, till exempel bryggor utan dispens vid ett vattendrag, ska

belastas med tillsynsavgifter, men dessa fastigheter kan inte belastas med tillsynskostnader som kan härledas till fastigheter utan avvikelser.

Samhällsbyggnad och miljöövervakning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att verka för en hållbar utveckling i kommunen. Nämnden är remissinstans för nya detaljplaner, planprogram, förhandsbesked och bygglov från plan- och byggnadsnämnden. Nämnden arbetar även aktivt utifrån sitt ansvarsområde tillsammans med plan- och byggnadsnämnden för en hållbar samhällsbyggnad i kommunen, med särskilt fokus på luft, buller och vattenfrågor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är även ansvarig för övervakningen av luftkvaliteten i kommunen. I ansvaret ingår att ta fram och rapportera in data till Naturvårdsverket samt uppdatera en regional emissionsdatabas årligen.

Nämndens arbete med samhällsbyggnad och miljöövervakning är inkluderat i behovsutredningen som skattefinansierad tillsyn inom respektive tillsynsområde.

3. Tillsynsbehovsutredningens olika delar

Tillsynsbehovsutredningen utgår från Sveriges kommuner och regioners (SKR:s) modell för behovsutredningar. Tillsynsbehovet har delats upp i fyra olika delar som tillsammans redovisar behovet.

Delarna är:

1. Styrd tillsyn
2. Behovsprioriterad tillsyn
3. Händelsestyrd tillsyn
4. Skattefinansierad tillsyn

All bedömning av tillsynsbehov sker på branschnivå. Det innebär en förenkling av bedömningarna där man bortser från att tillsynsbehovet kan skilja något mellan verksamheterna inom en bransch. De objektspecifika skillnaderna och prioriteringarna inom en bransch hanteras istället i tillsynsplanen (verksamhetsplanen).

Mer information kring hur SKR:s modell för tillsynsbehovsutredningar är uppbyggd och hur bedömningar kan göras finns i SKR:s skrift *Kommunala behovsutredningar - en skrift om tillsynsbehov för miljötillsyn och livsmedelskontroll* (ISBN-nummer 978-91-7585-600-1).

Styrd tillsyn

I styrd tillsyn finns verksamheter med störst behov och krav, det vill säga:

- tillståndspliktiga verksamheter (så kallade A-, B-, IUUV),
- anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter (så kallade C-verksamheter) samt
- anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter (så kallade C och H).

Här styrs tillsynen externt via lagstiftning och tillsynsbehovet ska täckas i tillsynsplanen (basbehov) i form av årliga tillsynsaktiviteter. Att behov av tillsyn finns är gemensamt för samtliga operativa myndigheter och styrs av staten i lagstiftning. Behovet planeras med stöd av tillsynsvägledning från de centrala myndigheterna Naturvårdsverket, Folkhälsomyndigheten, HaV, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten m.fl. För många verksamheter är det fastställt att tillsyn ska ske men kommunen kan styra antalet tillsynstimmar utifrån lokala förutsättningar. Styrd tillsyn är som ett grunduppdrag från staten där kommunerna har mindre möjlighet att påverka.

Behovsprioriterad tillsyn

Behovsprioriterad tillsyn omfattar de ej anmälningspliktiga verksamheterna inom miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (s.k. U- och UH verksamheter). U är en benämning för icke-anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter. UH är SKR:s benämning för icke-anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter enligt 45§ förordning (1998:889) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Denna kategori kan även omfatta tillsynsprojekt, inventeringar av verksamheter med mera. Staten anger behovet genom lagstiftning och vägledning från centrala myndigheter. Ansvarig nämnd ska bedöma behovet av denna tillsyn, planera och prioritera resurserna utifrån lokala tillsynsbehov, lokala kunskaper och riskbedömningen. Kommunerna planerar och fördelar tillsynsbehovet över tre år. Tillsynen sker i form av återkommande tillsyn. Det är ansvarig nämnd som genom den årliga tillsynsplanen prioriterar vilken tillsyn av den behovsprioriterade som ska genomföras och inte genomföras. Det görs en lokal bedömning av hur lång tid det ska ta att nå effekten av tillsynen. Länsstyrelsen följer upp om frekvensen är lämplig.

SKR:s vägledning innefattar en planeringsmatris för att dela in den behovsprioriterade tillsynen i olika kategorier utifrån tillsynsbehov. Se figur nedan.

Hög tillsynsbehov	Normalt tillsynsbehov
Lågt tillsynsbehov	Sporadiskt tillsynsbehov

Figur 1. Planeringsmatris för indelning av den behovsprioriterade tillsynen enligt SKR.

Bedömningen görs på branschnivå. Högst upp till vänster i figur 1 är tillsynsbehovet som störst. Ju högre upp i matrisen en bransch placeras desto större är dess tillsynsbehov. Branscher som placeras i figurens övre vänstra kvadrant behöver årliga besök, medan den nedre vänstra kvadranten behöver besök 1–2 gånger per treårsperiod. Branscher som ska besökas var tredje eller var fjärde år placeras i tredje och fjärde kvadranten. Här är timavgift mer lämpligt. Inom de olika branscherna kan tillsynsbehovet variera vilket preciseras i de olika avdelningarnas tillsynsplaner.

Händelsestyrd tillsyn

För den händelsestyrda tillsynen bedömer tillsynsmyndigheten tillsynsbehovet utifrån kommunens ärendesystem, tidsregistrering och tidigare erfarenheter. I denna del finns bland annat ansökningar, anmälningar och befogade klagomål. Myndigheten behöver ha resurser för den händelsestyrda tillsynen, utan att det tar resurser t.ex. från den styrda tillsynen. Genom digitaliserade system och samverkan mellan kommuner kan myndigheterna nå effektivare processer och på sikt minska tidsbehovet för olika moment. Behovet av händelsestyrd tillsyn påverkar vilka tillgängliga resurser kommunen får över till annan tillsyn. Projektinriktad tillsyn (behovsprioriterad tillsyn) under ett år kan leda till mer händelsestyrd tillsyn nästkommande år.

Skattefinansierad tillsyn

Skattefinansierad tillsyn är inte möjlig att avgiftsfinansiera utan måste finansieras via anslag, det vill säga via skattemedel. Kommunens skattefinansierade tillsyn ingår i myndighetsuppdraget och är obligatorisk. Den kan omfatta arbete med att lämna information och upplysningar, med sanktionsavgifter, åtalsanmälningar, ogrundade klagomål, remisser till andra myndigheter, planarbete och uppföljningar. Skattefinansierad tillsyn kan också vara särskilda tillsynsprojekt eller satsningar

som inte kan avgiftsfinansieras men som kommer allmänheten till nytta och som nämnden då väljer att använda skattemedel till.

5. Genomförande av behovsbedömning

Metod

Utgångspunkter

Utredningen bygger på miljö- och hälsoskyddsnämndens befintliga tillsynsregister och kunskaper om tillsynsbranscherna i Uppsala kommun. Detta material definierar kommunens tillsynsansvar inom miljöbalkens och strålskyddslagens område.

Om det under arbetets gång framkommit att det funnits behov av att definiera nya tillsynsbranscher har de branscherna tillförts utredningen. Förutsättningen har varit att den nya tillsynsbranschen har betydelse för miljö kvalitetsmålsarbetet och att det kan anses ligga inom det kommunala tillsynsansvaret enligt miljöbalken och strålskyddslagen.

Branscherna i behovsutredningen består av grupperingar av tillsynsobjekt, exempelvis ”bassängbad” eller ”fordonsvård”. Genom att gruppera enskilda tillsynsobjekt går det att hitta verksamheter som har liknande tillsynsbehov. Det ger förutsättningar för en rationell tillsyn.

När det gäller den händelsestyrda tillsynen har utredningen tagit upp och skattat omfattningen av de vanligaste typerna av inkommande ärenden. Nedlagd tid för dessa utgår från tidigare års tidsredovisning samt uppskattning av tid utifrån erfarenhet. Med få undantag är inkommande ärenden nämndens tillsynsansvar och nämnden har en skyldighet att så skyndsamt som möjligt handlägga dem och fatta beslut i ärendet.

Kommunens skattefinansierade tillsyn är uträknad från tidigare års tidsredovisning samt tidsuppskattning utifrån erfarenhet.

Tillsynsbranscher, miljö kvalitetsmål och folkhälsomål

Genom att knyta varje tillsynsbransch till påverkan på de nationella miljö kvalitetsmålen samt för hälsoskydd berörda inriktningsmål och nämndens mål (kallat folkhälsomål) skapas förutsättningar för att bedöma hur tillsyn över en bransch kan bidra till att motverka branschens negativa påverkan på miljön och människors hälsa och därmed främja olika miljö kvalitetsmål samt folkhälsomål. Miljö kvalitetsmålen används som en konkretisering av de globala hållbarhetsmålen. Hur varje bransch påverkar miljö kvalitetsmålen samt för hälsoskydd kommunfullmäktiges inriktningsmål och nämndens mål bedömdes utifrån allvarligheten för påverkan, sannolikheten för påverkan, och trenden för hur branschen utvecklar sig.

Det finns sammanlagt 16 nationella miljö kvalitetsmål. I utredningen har kopplingen gjorts mot följande 15 miljö kvalitetsmål, mot bakgrund av att miljö målet Storslagen fjällmiljö inte är aktuellt för Uppsala kommun:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö

- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

De nationella miljö kvalitetsmålen beskrivs närmare i bilaga 2 samt på Sveriges miljömål, ny webbplats för svenskt miljöarbete (www.sverigemiljomal.se). De globala hållbarhetsmålen finns beskrivna på FN:s webbplats (www.globalamalen.se).

För hälsoskydd har även kopplingen gjorts mot aktuella inriktningsmål av Kommunfullmäktige 3, 4, 6 och 7 och miljö- och hälsoskydds nämndens nedbrutna mål baserade på dessa (kallas här folkhälsomål). Se bilaga 3.

Genom att tillsynsbranscherna relaterats till miljö kvalitetsmål och folkhälsomål som är relevanta för branschen i fråga får nämnden förbättrade möjligheter att prioritera tillsynen på olika sätt i den framtida tillsynsplaneringen. Utredningen ger följande möjligheter att prioritera tillsynen utifrån målen:

1. Nämnden får en översiktlig bild av hur tillsynen på en viss bransch bidrar till att ett, eller flera, miljö kvalitetsmål och folkhälsomål uppfylls. Det ger möjlighet att vid tillsynen fokusera på de viktigaste miljöfrågorna och hälsoskyddsfrågorna hos en viss bransch.
2. Nämnden får en översiktlig bild av vilka branscher som påverkar ett visst miljö kvalitetsmål/folkhälsomål. Vid prioritering av ett visst mål kan de objekt som tillsynen bör fokusera på enkelt väljas ut.

Ärenden som inte branschindelats

Där inte fasta tillsynsbranscher finns har en genomgång av antalet ärendetyper, som handläggs under ett normalår, tagits fram. Tidsåtgången för olika ärendetyper har bedömts utifrån erfarenhet samt tidigare års tidsredovisning. Arbetsområdet är mycket brett och saker som sker i omvärlden, ändrad lagstiftning med mera kan med kort varsel innebära förändringar i arbetet.

Riskbedömning - viktning av tillsynsbranscher mot mål

I riskbedömningen togs en lista fram på alla tillsynsbranscher som miljö- och hälsoskydds nämnden bedriver tillsyn mot. Varje bransch kopplades till vilka miljö kvalitetsmål och folkhälsomål de berör. Genom att bedöma vilken betydelse respektive tillsynsbransch har för miljön och människors hälsa kunde en prioritering av branschernas tillsynsbehov göras. Det handlade om att på varje bransch, för de miljö kvalitetsmål och folkhälsomål som branschen har kopplats till, bedöma:

- hur *allvarliga problem* för miljö och människors hälsa som branschen kan bidra till
- hur *sannolikt* det är att branschen bidrar med dessa problem
- hur *utvecklingen* av allvarligheten och sannolikheten ser ut över tid

De tre kriterierna poängsätts med poängen 1 till 3 där 1 är liten/låg/svag och 3 för stor/hög/stark och kommenteras. Bedömningen är subjektiv och säkerheten varierar beroende på vilken kunskap som finns. Av det skälet valdes en tregradig skala som innebär en ganska grov sortering men som minskar

sannolikheten för stora omotiverade skillnader. Målet med bedömningen är att sortera ut de branscher som påverkar minst respektive mest. Som ett komplement till poängen togs även hänsyn till:

- om det finns kunskapsbehov för att rimligt säkra bedömningar ska kunna göras
- om det finns en händelsestyrning som hänger ihop med branschen (d.v.s. att tillsynsinsatser aktualiseras utifrån)

Det här steget i utredningen resulterade i en dokumentation för varje bransch som visar vilka miljö kvalitetsmål och folkhälsomål branschen påverkar, hur allvarlig denna påverkan kan vara, hur sannolik denna påverkan är och hur utvecklingen av allvarligheten och sannolikheten ser ut. På så sätt går det att grovt se på vilka branscher tillsyn gör störst miljö- och hälso nytta och vilka miljö kvalitetsmål och folkhälsomål som påverkas mest.

Trenden i de enskilda branschernas miljöarbete eller miljö situationen samt myndighetens kunskap om de enskilda objekten påverkar också tillsynsbehovet.

För varje bransch räknades en poäng fram för att beskriva resultatet av viktning enligt följande formel:

*Resultat = Allvarlighet * Sannolikhet + Trend*

Bedömningarna och beräkningarna gjordes i ett arbetsmaterial i Excel.

Lokala förutsättningar i Uppsala kommun

För att göra riskbedömningen har nämnden även utgått från lokala förutsättningar för Uppsala kommun. Styrdokument och andra lokala förutsättningar för att bedöma och prioritera tillsynen i utgörs bland annat av Uppsala kommuns översiktsplan, kommunens miljö- och klimatprogram med tillhörande styrdokument, riktlinjerna för markanvändningen inom Uppsala- och Vattholmaåsarna tillrinningsområde, riskhanteringsplanen för översvämning av Fyrisån samt nämndens egen registerföring och planering av tillsyn av verksamheter som påverkar miljön. Uppsala kommun håller på att arbeta fram lokala åtgärdsprogram för kommunens vattenförekomster, hittills (2021) är åtgärdsprogram för Fyrisån och Hågaån klara, samt förankring pågår av den plan för vatten och avloppsförsörjningen (VA plan) som har beslutats av kommunfullmäktige.

Uppsala- och Vattholmaåsarna utgör en av Sveriges viktigaste grundvattenförekomster och är en grundvattenresurs för större delen av befolkningen i Uppsala kommun. Den förser stora delar av befolkningen i kommunen med dricksvatten. Särskilt vikt har därför lagts vid skyddet av vattenresurser. Dricksvatten är det viktigaste livsmedlet och att säkerställa nuvarande och framtida dricksvattentäkter är överordnat i stort sett all annan planering. Uppsala kommun har tagit fram riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde. Riktlinjerna ska komplettera och fördjupa skrivningarna i översiktsplanen i syfte att uppnå miljö kvalitetsnormer och säkerställa dricksvattenförsörjningen.

6. Tillsynsbehovet 2022-2024

Nämnden har ett samlat tillsynsansvar inom miljöbalken och strålskyddslagen som omfattar ca 90 000 timmar de kommande tre åren. Tillsynsansvaret berör cirka 28 500 objekt, varav ca 2700 är verksamheter inom kommunen som berörs av tillsyn inom miljöskydd och hälsoskydd. Ca 25 800 är fastighetsägare/hushåll som berörs av tillsyn av enskilt vatten och avlopp och strandskydd. Hur tillsynsansvaret fördelas per verksamhetsområde beskrivs vidare nedan.

Miljöskydd

Tabell 1: Beskrivning av samlat tillsynsbehov för miljöskydd under perioden 2022-2024.

	Behov 2022 (timmar)	Behov 2023 (timmar)	Behov 2024 (timmar)
Styrd tillsyn	2804	2804	2804
Behovsprioriterad tillsyn	897	1197	1119
Händelsestyrd tillsyn	1664	1664	1664
Skattefinansierad tillsyn	5250	5250	5080
Summa (timmar)	10 615	10 915	10 667

Tabell 2: Omfattning av styrd tillsyn inom miljöskydd (d.v.s tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheter). Branscherna är indelade och sorterade efter risk och tillsynsbehov. Den styrda tillsynen kan inte prioriteras bort.

	Bransch	Antal objekt	Tillsynstid medel per år (timmar)
Hög risk Högt tillsynsbehov	Fordonsservice och drivmedelshantering	59	353
	Avfall	39	674
	Jordbruk m.m.	20	75
	Kemiska produkter	16	367
	Rening av avloppsvatten	14	167
	Infrastruktur	1	6
	Förbrukning av organiska lösningsmedel	5	32
	Utvinning, brytning och bearbetning av torv, olja, gas, kol, malm, mineral, berg, naturgrus m.m	8	180
	Hälsa- och sjukvård	1	12
	Icke-metalliska mineraliska produkter	5	36
	Gasformiga bränslen, el, värme och kyla	11	64
	Ytbehandling av metall eller plast m.m.	3	12
	Laboratorier	1	4
	Gummi- och plastvaror	4	15
	Livsmedel och foder m.m.	5	34
	Skjutfält, skjutbanor och sportanläggningar m.m.	7	25
	Begravningsverksamhet	1	12
	Trävaror	1	28
	Köldmedier	530	600
		Uppföljande tillsyn, alla branscher (exkl köldmedier)	5 %
	Summa	731 st.	2 804 timmar

Tabell 3: Omfattning av behovsprioriterad tillsyn inom miljöskydd. Branscher indelade efter risk och tillsynsbehov. Branscher med sporadiskt tillsynsbehov kan prioriteras bort och tillsyn genomförs inte varje år.

	Bransch	Antal objekt	Tillsynstid medel per år (timmar)
Hög risk Högt tillsynsbehov	Fordonsservice och drivmedelshantering	225	292
	Avfall	4	7
	Jordbruk m.m	189	352
	Kemiska produkter	0	0
	Rening av avloppsvatten	42	51
	Utvinning, brytning och bearbetning av torv, olja, gas, kol, malm, mineral, berg, naturgrus m.m	3	15
	Infrastruktur	6	39
Mellan hög risk Medel tillsynsbehov	Förbrukning av organiska lösningsmedel	23	42
	Hälsa-och sjukvård	58	97
	Textiltvätterier	0	0
	Laboratorier	21	36
	Ytbehandling av metall eller plast m.m.	3	6
	Livsmedel och foder	1	2
	Trävaror	1	2
Låg risk Lågt tillsynsbehov (besök var tredje år)	Gummi- och plastvaror	1	1
	Skjutfält, skjutbanor och sportanläggningar m.m.	7	43
	Övriga verksamheter	53	40
Låg risk Sporadiskt tillsynsbehov (besök vart fjärde år eller mer sällan)	Fotografisk eller grafisk produktion	2	3
	Metallbearbetning m.m.	4	8
	Uppföljande tillsyn, alla branscher	5 %	51
	Summa	631 st.	1 020 timmar

Hälsoskydd

Tabell 4: Beskrivning av samlat tillsynsbehov inom hälsoskydd under perioden 2022 – 2024.

	Behov 2022 (timmar)	Behov 2023 (timmar)	Behov 2024 (timmar)
Styrd tillsyn	2335	2335	2335
Behovsprioriterad tillsyn	2262	2262	2262
Händelsestyrd tillsyn	1 023	1 023	1 023
Skattefinansierad tillsyn	3 500	3 500	3 500
Summa (timmar)	9 120	9 120	9 120

Tabell 5: Omfattning av styrd tillsyn inom hälsoskydd (dvs. anmälningspliktiga branscher). Branscher indelade efter risk och tillsynsbehov. Den styrda tillsynen kan inte prioriteras bort.

	Bransch	Antal objekt	Tillsynstid medel per år (timmar)
Hög risk Högt tillsynsbehov	Skolor >50 elever	106	604
	Förskolor	207	828
	Fritidshem/öppen fritidsverksamhet/fritidsklubb som fristående verksamhet	29	116
	Skolor ≤ 50 elever	19	80
	Piercing mm.	2	8
	Tatuering och liknande	22	88
	Solarium	16	32
	Mellan hög risk Medel tillsynsbehov	Bassängbad	12
Öppna förskolor		19	38
Låg risk Lågt tillsynsbehov (besök var tredje år)	Fotvård	42	84
	Akupunktur	2	4
	Uppföljning	20 %	389
	Summa	476 st.	2 335 timmar

Tabell 6: Omfattning av behovsprioriterad tillsyn inom hälsoskydd. Branscher indelade efter risk och tillsynsbehov. Branscher med sporadiskt tillsynsbehov kan prioriteras bort och genomförs inte varje år.

	Bransch	Antal objekt	Tillsynstid medel per år (timmar)
Hög risk Högt tillsynsbehov	Lokaler för vård och annat omhändertagande >10 platser	115	518
	Lokaler för Vård och annat omhändertagande ≤10 platser	59	197
	Bostäder ≥500	11	33
	Familjedaghem med tillhörande samlingslokaler	34	45
Mellan hög risk Medel tillsynsbehov	Fritidsgård	20	80
	Bostäder <500	89	119
	Strandbad	20	50
	Daglig verksamhet /Träffpunkt/Servicebas	36	54
Låg risk Lågt tillsynsbehov (besök var tredje år)	Camping/Övrigt tillfälligt boende	8	12
	Gym/Idrottsanläggning	103	275
	Danslokaler/nationer med hög musik	17	23
	Hotell	35	70
	Manikyr	13	26
Låg risk Sporadiskt tillsynsbehov (besök vart fjärde år eller mer sällan)	Frisörlokaler	350	116
	Polisarrest/Häkten	1	1
	Biografer	9	9
	Offentliga toaletter	25	20
	Skönhetssalong/Hudvård	29	35
	Håltagning (med kassett)	8	6
	Samlingslokaler utan boende	75	60
	Massage/zonterapi	46	55
	Uppföljande tillsyn	15 %	844
	Summa	1 103 st.	2 262 timmar

VA och områdesskydd

Tabell 7: Beskrivning av samlat tillsynsbehov inom VA och områdesskydd 2022-2024.

	Behov 2022(timmar)	Behov 2023 (timmar)	Behov 2024 (timmar)
Styrd tillsyn	-	-	-
Behovsprioriterad tillsyn	2972	2972	2972
Händelsestyrd tillsyn	3621	3621	3621
Skattefinansierad tillsyn	5330	5330	5330
Summa (timmar)	11 922	11 922	11 922

Tabell 8: Omfattning av behovsprioriterad tillsyn inom VA och områdesskydd. Branscher indelade efter risk och tillsynsbehov. Branscher med sporadiskt tillsynsbehov kan prioriteras bort och genomförs inte varje år. Enskilt avlopp förkortas EA. Observera att för att den behovsstyrda tillsynen ska kunna genomföras inom avlopp och områdesskydd behövs kommunbidrag. Dessa timmar skattefinansieringstimmar är inte med i tabellen.

	Bransch	Antal objekt	Tillsynstid medel per år (timmar)
Hög risk Högt tillsynsbehov	EA med wc med/utan efterföljande rening - uppföljande tillsyn	1100	183
	EA med wc markbaserad före MB	3000	1050
Mellan hög risk Medel tillsynsbehov	EA minireningsverk max 25 pe (efter MB)	700	300
	EA markbaserat 25-200 pe	30	15
	Fastigheter inom strandskydd	1400	210
	EA minireningsverk 25-200 pe	25	63
	EA med wc markbaserad efter MB	6000	300
	Tillsyn naturreservat	7	1
Låg risk Lågt tillsynsbehov	Enskilt dricksvatten	10000	500
Sporadiskt tillsynsbehov	EA med WC slutna tank	1500	150
	EA BDT	1000	100
	Latrin	1000	100
	Summa	25 762 st.	2 972 timmar

Bilaga 1. Definitioner

A-verksamhet

- A-anläggningar tillståndsprövas av mark- och miljödomstolen. Exempel är flygplatser, avfallsdeponier och oljeraffinaderier.

-

B-verksamhet

- B-anläggningar tillståndsprövas av miljöprövningsdelegationen inom länsstyrelsen. Exempel är avloppsreningsverk, energianläggningar och täkter.

-

IUV- verksamheter

- Verksamheter som berörs av Industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU) och Industriutsläppsförordningen (2013:250).

C-verksamhet

- C-anläggningar anmäls till kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd. Exempel är bensinstationer och skolor.

U-verksamhet

- U är en benämning för ej anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter. Istället kan tillsynsmyndigheten (kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd) när som helst kräva åtgärder eller utredningar om det behövs av miljö- eller hälsoskyddsskäl.

UH-verksamhet

- UH är SKR:s benämning för ej anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter enligt 45§ förordning (1998:889) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Bilaga 2. Sveriges miljömål – 16 miljökvalitetsmål

Riksdagens definitioner av miljökvalitetsmålen

1. Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

2. Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

3. Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hållristningar.

4. Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.

5. Skyddande ozonskikt

Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

6. Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.

7. Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

8. Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

9. Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

10. Hav i balans samt levande kust och skärgård

Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust

och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

11. Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

12. Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

13. Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

14. Storslagen fjällmiljö

Inte aktuellt för Uppsala kommun.

15. God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

16. Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Källa:

<http://www.sverigesmiljomal.se> (2021-04-28)

Bilaga 3. Kommunfullmäktiges inriktningsmål och miljö-och hälsoskyddsnämndens mål som rör folkhälsa

Nedan listas en sammanfattning av Uppsala Kommunfullmäktiges inriktningsmål och miljö-och hälsoskyddsnämndens mål som rör folkhälsa (i dokumentet benämnda som folkhälsomål).

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 3, 4, 6 och 7 bedöms vara aktuella för hälsoskyddsavdelningens arbete med att skydda människors hälsa för risk för olägenhet. Hälsoskyddsavdelningen har använt målen i sin skattning för respektive bransch som avdelningen har tillsynsansvar för, utifrån risk för påverkan på människors hälsa. Målen återfinns i ”Verksamhetsplan och budget 2021 – 2023”, [Verksamhetsplan och budget 2021-2023 \(uppsala.se\)](https://www.uppsala.se/verksamhetsplan-och-budget-2021-2023).

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 3

”Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande Uppdrag: Öka takten i klimatomställningen för att minska växtgasutsläppen och nå målet om en fossilfri välfärdskommun 2030 och klimatpositivt Uppsala 2050.”

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.

Beskrivning av nämndens grunduppdrag

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för ett hållbart samhällsbyggande inom Uppsala kommun. Nämnden är remissinstans för detaljplaner. Hållbart samhällsbyggande innebär inte bara förtätning av staden utan också utveckling av landsbygden. Kommunen behöver möta utmaningar med buller och luftkvalitet på ett effektivt sätt och stärka och bevara hälsosamma och attraktiva livsmiljöer. Samtidigt ska klimatutsläpp och annan miljöpåverkan minska. Att stärka ekosystemtjänster, anpassa oss till ett förändrat klimat och värna utemiljöns kvaliteter samtidigt som staden förtätas är nyckelfrågor. I den växande staden behövs idrottsplatser, parker och stora skolgårdar för barnen att röra sig på men staden och landsbygden behöver också utvecklas och byggas på ett sådant sätt att det går att röra sig på ett hållbart sätt. Nämnden yttrar sig gällande hållbara lösningar för vatten, luft och buller samt ekosystemtjänster utifrån de nationella miljömålen. Nämnden genomför även ett projekt där vi följer upp miljöfaktorer i nybyggda delar av Uppsala. Syftet är att se hur våra remissyttranden har tagits omhand i praktiken och se vilka lösningar som fungerar bra i verkligheten. På så sätt bidrar nämnden till att Uppsala stad och landsbygd kan växa på ett hållbart sätt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet för luftkvalitetsfrågor. Luftkvaliteten övervakas med hjälp av Östra Sveriges luftvårdsförbund och SLB analys. Beräkningar och mätningar av luftkvaliteten görs kontinuerligt. En luftmätstation finns på Kungsgatan i närheten av resecentrum vilket är den mest utsatta platsen i staden. I nämndens tillsynsuppdrag ingår att kontrollera att kartläggningen av luftkvaliteten är tillräcklig och att åtgärder vidtas när luftkvalitetsnormen riskerar att överskridas. Att förbättra luftkvaliteten handlar både om trafik- och skötselåtgärder i gaturummet och en genomtänkt samhällsplanering som tar hänsyn till hur luftkvaliteten påverkas av nya byggnader och rörelsemönster. Gatu- och samhällsmiljönämnden är som väghållare ansvarig för åtgärder kopplade till trafik och skötsel.

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för giffria och slutna kretslopp. För nämnden styr de nationella miljömålen de prioriteringar som behöver göras inom myndighetsuppdraget. Ett av de

nationella mål som nämnden under de senaste åren arbetat med särskilt fokus på är giftfri miljö. Nämnden bedriver bland annat tillsyn på förorenade områden och miljöfarliga verksamheter. Exempel på några fokusområden i tillsynen är avfallshantering och utsläpp till luft och vatten.

Nämndens åtgärder och förväntade effekter av åtgärderna (2021)

Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Bidra med miljö- och hälsokompetens i stadsbyggnadsprocessen, bygglov, planer och program. En hållbar samhällsplanering med större beredskap för ett förändrat klimat.

Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Uppföljning av samhällsbyggnadsprojekt. En hållbar samhällsplanering med större beredskap för ett förändrat klimat.

Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Tillsyn luftkvalitet och arbete med åtgärdsprogram för luft. Åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet (2018) Luftkvaliteten förbättras i innerstaden och Uppsala när EU:s luftkvalitetsmål.

Delta i och utveckla Mitt miljösamverkan inom livsmedelskontroll, miljöskyddstillsyn och hälsoskyddstillsyn. En mer samordnad, likvärdig och effektiv tillsyn inom länet.

Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Bidra med miljö- och hälsokompetens i stadsbyggnadsprocessen, bygglov, planer och program. En hållbar samhällsplanering med större beredskap för ett förändrat klimat. Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Uppföljning av samhällsbyggnadsprojekt. En hållbar samhällsplanering med större beredskap för ett förändrat klimat. Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Tillsyn luftkvalitet och arbete med åtgärdsprogram för luft. Åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet (2018) Luftkvaliteten förbättras i innerstaden och Uppsala när EU:s luftkvalitetsmål. Delta i och utveckla Mitt miljösamverkan inom livsmedelskontroll, miljöskyddstillsyn och hälsoskyddstillsyn. En mer samordnad, likvärdig och effektiv tillsyn inom länet

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 4

”Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet.”

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Beskrivning av nämndens grunduppdrag

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att Uppsala ska vara jämlikt och med goda levnadsvillkor för invånarna. Genom hälsoskyddstillsynen förebygger och identifierar nämnden olägenheter för människors hälsa i inomhusmiljöer, vid besök i offentliga lokaler, bassängbad, idrottsanläggningar och hygienska verksamheter med mera. Det kan inkludera kontroll av ventilation, lufttemperatur, buller och strålning från radon men även till exempel risk för smittspridning. Nämndens tillsyn ställer samma krav oavsett bostadsområde eller sociala förhållanden, vilket bidrar till att skapa förutsättningar för ett jämlikt samhälle.

Nämndens åtgärder och förväntade effekter av åtgärderna (2021)

Hälsoskydd: Projekt för bättre inomhusmiljö i utsatta områden. Bättre inomhusmiljö i utsatta områden.

Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande tillsyn hygieniska m.fl. anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter. Minskad risk för olägenhet för människors hälsa.

Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn icke anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter. Minskad risk för olägenhet för människors hälsa.

Hälsoskydd: Projekt för minskad skadlig påverkan från radon i inomhusmiljön i flerbostadshus. Minskad skadlig påverkan från radon i inomhusmiljön i flerbostadshus.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 6

”Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande.”

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Beskrivning av nämndens grunduppdrag

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att miljön som barn vistas i under sin utbildning inte innebär risker och olägenheter för barnens hälsa. En hälsosam inomhusmiljö och säker mat påverkar barnens förmåga att ta till sig utbildningen. Giftfri miljö, god hygien, god luftkvalitet, en hälsosam ljudnivå och välstädade lokaler skapar bättre förutsättningar för lärande.

Nämndens åtgärder och förväntade effekter av åtgärderna (2021)

Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn förskolor, skolor och fritidshem. Mer hälsosam inomhusmiljö i förskola, skola och fritidshem vilket ökar barnens förmåga att tillgodogöra sig utbildningen.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 7

”Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet.”

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Beskrivning av nämndens grunduppdrag

Nämnden bidrar inom myndighetsuppdraget till att invånare ska få stöd, vård och omsorg av god kvalitet genom att inom hälsoskyddstillsynen kontrollera att lokaler som Uppsalas invånare vistas i lokaler för vård och omsorg inte innebär olägenhet för människors hälsa. För att möta utmaningar med förändrat klimat kontrollerar nämnden beredskap för värmeböljor på vård- och omsorgsboende för äldre.

Nämndens åtgärder och förväntade effekter av åtgärderna (2021)

Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn vård- och omsorgslokaler. Program för äldrevänlig kommun (2020) Mer hälsosam inomhusmiljö och större beredskap för ett förändrat klimat.